

Идворске брице узор за интернет

У овом банатском селу одвајкада су чобани у плодну земљу забадали бритве да подрхтавају и одзвањају преносећи звук од једне до друге. Одатле надахнуће нашем великану да 25 година касније осмисли свуда у свету прихваћен поступак појачавања телефонских сигнала

Можете ли и у најсмелијим сновима замислити да је родно место интернета село Идвор у Банату, у Војводини, у Србији? Нема потребе да се вајкате, ни правдате. На страницама „Википедије“ то не пише, нити ће икад писати. Како су тројица америчких стручњака својим политичарима предочили рачунарску „мрежу свих мрежа“?

Довитљиво и домишљато. Зашто би улудо арчили речи које ионако слушаоци неће разумети? Тројица утемељивача, Џон Постел, Стив Крокер и Винт Серф, спојили су 1969. у облику троугла, банане, краставце и лименке старом телефонском жицом, у то време обмотаном кончаном пресвлаком, која се парала. Хтели сте интернет, прикључите се! Ако не верујете, погледајте насловницу „Њузика“ од 8. августа 1994.

Шта бисте ви употребили у домаћој изведби, имајући наумстих Ђорђа Балашевића „Принцип је исти, све су остало нијансе“? Клипове кукуруза кривка, познатог у народу још под именима осмак и тврдунац, који је обележје нашег срљања у светлу будућност.

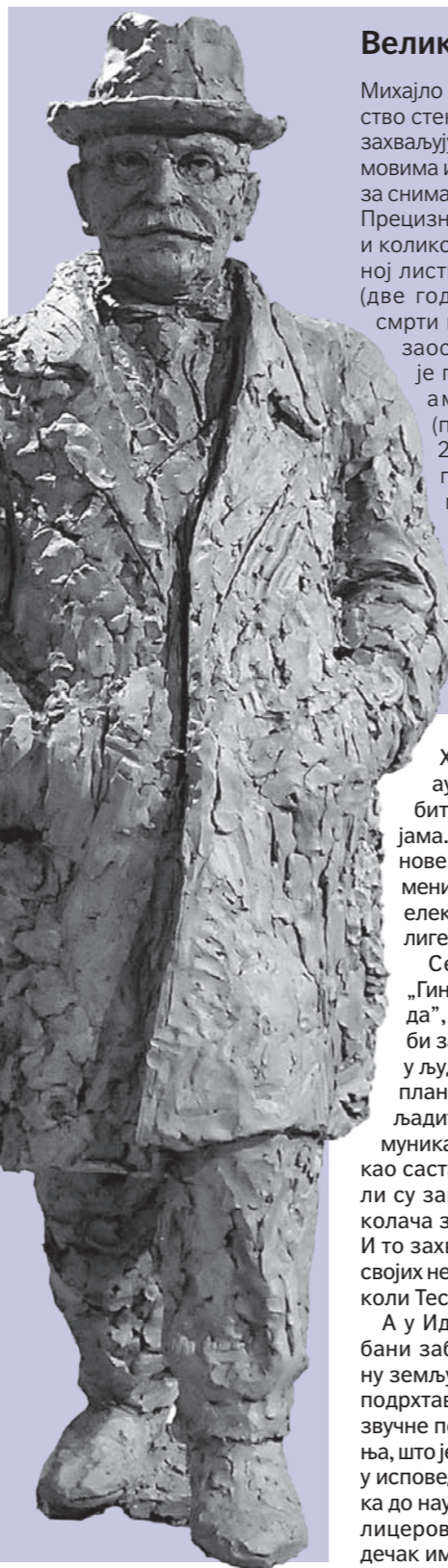
„Од Срба, на развој интернета најзначајније је утицао Никола

Тесла. У футуристичком раду о светском информационом систему он је, пре више једног века, до невероватних детаља предвидео данашњу структуру интернета и његових сервиса“, објашњава проф. др Божидар Раденковић с Факултета организационих наука, из најужег круга зналаца који су увели и, у годинама суровог међународног изопштења, одржали „мрежу свих мрежа“ у Србији. „Истовремено је пријавио два патента у САД.“

А где нестане Идвор?

Србима петина заслуга

Михајло Пупин и Никола Тесла нашли су се на списку десет најзначајнијих научника свих времена у области телекомуникација. Списак је састављен 2000. године, гласањем у Међународном институту електроинжењера (IEEE), наставља наш саговорник. Први је познат по „Пупиновим калемовима“, који су омогућили телефонирање на већим удаљеностима. Мало је познато, међутим, да је он (с Едвином

Велики добротвор

Михајло Пупин је своје богатство стекао веома млад, и то захваљујући Пупиновим калемовима и фотографској плочи за снимање икс-зрака. Прецизно је записивао коме и колико дарује. На делимичној листи од 1921. до 1937. (две године после његове смрти подељена је његова заоставштина), стоји да је поконио 3.559.120 америчких долара (према вредности из 2010). Дугачка је листа појединаца, студената, манастира и рођака. Велике износе поконио је школама, црквама и музејима (Народном музеју у Београду у више наврата преко 320.000 долара).

Хауардом Армстронгом) аутор патента за антену, битног у телекомуникацијама. А добитник је и Едисонове награде за рад на примени математичке физике у електричном преносу интелигенције.

Сер Хју Бивер, творац „Гинисових светских рекорда“, после ових речи остао би забезекнут: Срби су кап у људском океану на нашој планети – чине мање од хиљадитог делића, а у телекомуникацијама, па и интернету као саставном делу, приграбили су замашан комад слатког колача заслуга – чак 20 одсто! И то захваљујући само двојици својих ненадмашних умова – Николи Тесли и Михајлу Пупину.

А у Идвору су одвајкада чобани забадали бритве у плодну земљу да, од једне до друге, подрхтавањем сечива преносе звучне поруке да наилази претња, што је Михајло Пупин описао у исповедној књизи „Са пашњака до научења“, овенчаној Пулицеровом наградом: „Сваки дечак имао је брицу, нож са ду-

Оснивач НАСА

Мало је познато да је др Михајло Пупин оснивач Националне ваздухопловне и свемирске агенције (НАСА), која се испрва звала NACA (National Advisory Committee for Aeronautics). Основана је 1915. године, с циљем да промовише и институционализује истраживања у аеронаутици. Првог октобра 1958. прерасла је у NASA. Слика је са састанка из 1921: Михајло Пупин у доњем реду крајње десно.

Претеча НАСА: оснивачки састанак

гом дрвеном дршком. Тај нож би забадао у земљу, а затим би се ударањем по његовој дршци производио звук. Дечаци су лежали на земљи с прислоњеним ухом и имали задатак да одреде правац и растојање звучног извора. Вежбајући, постали смо стручњаци

за ову врсту сигнализације. Запали смо да се звук много брже простира кроз земљу него кроз ваздух и да чвршћа земља боље преноси звук од растресите узоране земље.”

Поменуто искуство надахнуло га је да 25 година касније, када

се иселио у Сједињене Државе, осмисли поступак појачавања звука (сигнала) кроз телефонске жице, стручно назван – пупинизација.

Родом из малог села (27. септембар 1854. или 9. октобар 1858), „које не можете наћи ни на

једној земљописној карти“, Михајло Пупин је неуморним трудом изборио славно место у светској науци. На тло Новог света ступио је као двадесетогодишњак, без завршене школе, заната и знања енглеског језика. Зато се првих шест година из петних жи-

ВАШ ЛЕКАР

ОПШТА БОЛНИЦА EUROMEDIK

Svi specijalistički pregledi i kompletna dijagnostika
Višegradска 20
011/3650-700, 2660-111
www.euromedik.rs
11408784-1

НЕУРОЛОГИЈА

„AURA“ NEURO CENTAR

Doppler krvnih sudova mozga i vrata. EEG
Jelisavete Načić 10/II sprat
Tel. 011/3224-128, 9-18č.
www.auraneuro.com
21421223-1

НЕФРОЛОГИЈА MIRKOVIĆ

Spec. Ordinacija
Španskih boraca 32a/2
064/116-0169, 011/313-3543

11408903-1

ХИРУРШКА ПОЛИКЛИНИКА

DR DRAŠKOVIĆ

Vene, hemoroidi, plastična hirurgija, laboratorija
Internacionalnih brigada 25a
011/344-85-47, 011/344-85-41
www.poliklinikadraskovic.com
11408788-1

ДЕРМАТОЛОГИЈА

DERMALUX

Primarijus dr mr. sci.
Jadranka Krstić
Nušičeva 3, Beograd
011/322-5459; 064/135-6750
www.dermatolog-dermalux.com
11407794-1

ПЛАСТИЧНА ХИРУРГИЈА

PROFESOR HADŽIĆ

Plastična, estetska i rekonstruktivna hirurgija
Beograd, Svetozara Zorića 35a
011/746-8494; 063/239-701
www.hadzic.co.rs
11409090-1

ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА

REHA MEDICA

Specijalistička ordinacija za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
Prof. dr Vladislava Vesović - Potić
Resavska 2, Vračar
tel.+fax: 3230-522, 064/1420-888
www.rehamedica.rs
11406888-1

PHYSICAL

Specijalistička ordinacija za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
Prof. dr Olga S. Popović-Mladenović
Cetinjska 14
011/3243-890, 063/7412-684
www.physical.rs
11408786-1

УЛТРАЗВУК

ULTRAZVUK DR TRKULJIĆ

Bul. A. Čarnojevića 73,
Novi Beograd, Blok 24
011/301-64-94, 063/842-6-6-51
www.dr-trkuljic.com
11408789-1

ЛАБОРАТОРИЈЕ

AQUALAB Plus laboratorije

NON – STOP 00-24h.
Kneginje Zorke 30, Beograd
SLAVIJA
011/244 15 51, 063/214 035
www.aqualab.rs
11409092-1

BELLADONNA

Kosovska 16, Zemun
011/2615-515, 316-4657
www.belladonna.co.rs
11408787-1

DR RADOSAVLJEVIĆ

Patohistološka laboratorija
Sve vrste histopatoloških i citoloških analiza
Hercegovačka 20 b, Zemun
011/ 3755-135, 063/ 339-366
e-mail: patolrad@gmail.com
11408785-1

ПУЛМОЛОГИЈА

TARA-MD

Specijalistička ordinacija za lečenje plućnih bolesti odraslih i dece
Prim dr sci med Tatjana Radosavljević
Hercegovačka 20 b, Zemun
011/375 79 23, 063/369 416
www.pulmologija.rs
11408360-1

Српско порекло

„Моје родно место је Идвор, а ова чињеница казује врло мало јер се Идвор не може наћи ни на једној земљописној карти. То је мало село које се налази у близини главног пута у Банату, који је тада припадао Аустро-Угарској, а сада је важан део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Ову покрајину су на Мирној конференцији у Паризу 1919. године тражили Румуни, али њихов захтев био је узалудан. Они нису могли побити чињеницу да је становништво Баната српско, нарочито у оном крају у коме се налази Идвор. Председник Вилсон и Г. Лансинг познавали су ме лично и када су од југословенских делегата дознали да сам родом из Баната, румунски разлози изгубили су много од своје убедљивости.“ (Михајло Пупин)

Само дописник

Ни Михајло Пупин није догурао даље од дописног члана (дописника, како пише) Српске краљевске академије, у коју је примљен 6. фебруара 1912. Наводи се да је био електроинжењер, физичар и проналазач, доктор физичке хемије и професор универзитета (Колумбија, САД; математичка физика). У том звању га је затекла смрт у Њујорку, 12. марта 1935.

ла борио да преживи, прихватајући готово сваки посао: фармера, носача угља, молера, дрвосече и фабричког радника.

„У кући је васпитаван у духу српских традиција којима је остао веран до краја живота. У идворској основној школи стекао је скромно знање које је проширио у гимназији у Панчеву. Његово редовно школовање прекинуто је онда када је на протестној бакљадни ухваћен да гази спаљену аустријску заставу. Морао је да напусти Панчево и настави школовање у

Прагу. Убрзо га је стигла нова несрећа, умро му је отац; како више није могао да очекује финансијску потпору од породице, он се практично без цента у целу упућује у Америку”, пише академик Александар Маринчић у књизи „Сто најзнаменитијих Срба”.

Сарађивао с нобеловцима

Радећи у фабрици кекса дану и учећи ноћу, уписао се 1879. на чувени Универзитет Колумбија; до треће године се издржавао

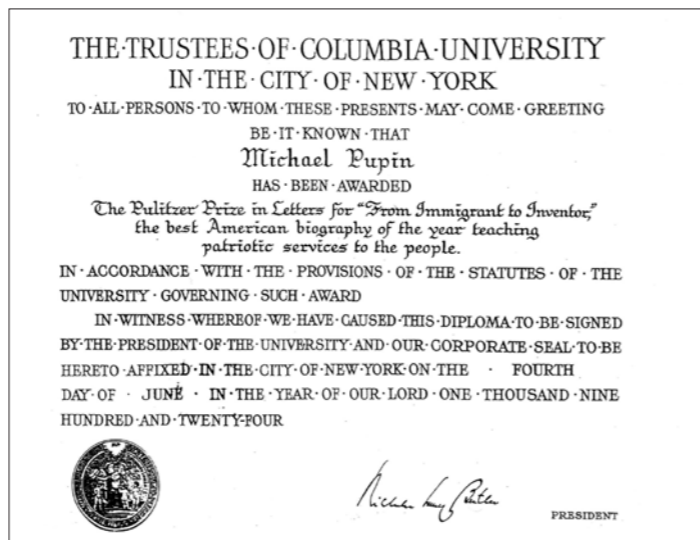

Народни дом „Михајло Пупин” у Идвору

Фото М. Јанковић

Приказ Црњанског

„У сваком случају, својом књигом Михајло Пупин, син сељака из Идвора, моћни господар електричних изума, председник најотменијег америчког универзитетског клуба итд. који је речју и делом и капиталом толико задужио наш народ и свој родни крај, показао се и као писац у најбољем светлу. Његова књига, његов живот, за нашу омладину ванредна књига, дело је трајно, као она књижевна дела античка која су, била писана мудрошћу једног великог, радног живота, те се о њима могло говорити само са дивљењем.” (Одломак из приказа Милоша Црњанског: Михајло И. Пупин, „Са пашњака до научењака”. Издање Матице Српске, 1929).

Потврда за Пулицерову награду

Србин који је повезао свет

Најважнији догађај поводом 160. годишњице рођења Михајла Пупина планиран на Колумбија универзитету у Њујорку

Поводом 160 година од рођења Михајла Идворског Пупина, вероватно најзначајније Србина у дијаспори свих времена, предвиђено је да се овај важан јубилеј обележи у Београду, Њујорку на Колумбија универзитету, Чикагу и у Словенији. Иницијативни одбор за обележавање годишњице предводи професор др Бранко Ковачевић, декан Електротехничког факултета, а извршни председник је Александар Влајковић из новоосноване Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону.

У саставу одбора за обележавање годишњице су наши еминентни научници, професори, привредници, новинари... Сви послови се обављају без икакве накнаде, ниједан динар неће бити утрошен из државног буџета.

Девог октобра, на ројендан Михајла Пупина, одржаће се опело на Вудлон гробљу у Бронксу, у Њујорку, уз полагање цвећа на гроб нашег великана, а литургија је три дана касније у Саборном храму Светог Саве. Главни догађај биће на Колумбија универзитету, у свечаној сали здања које носи име Михајла Пупина, што је писмено потврђено. Говориће познати амерички професор Франк Сциули, бивши декан Факултета за физику Колумби-

ја универзитета, гости из Србије и из других америчких градова. Премијерно ће бити приказан документарни филм о животу и стваралаштву Михајла Пупина и изложба са више 250 фотографија и докумената.

– Објавићемо двојезичну књигу, богато илустровану, са ДВД филмом у прилогу, а Колумбија универзитету понудићемо да на отвореном подигнемо споменик Михајлу Пупину и Николи Тесли, који има почасни докторат овог универзитета – објашњава Александар Влајковић. – После много година успоставили смо непосредну везу с Колумбија универзитетом који има 82 добитника Нобелове награде, од којих су тројица били студенти Михајла Пупина, а чак 29 је своје проналаске осмишљавало у његовим лабораторијама.

Уз подршку дијаспоре, Културног центра „Свети Сава” и гласила „Српско огледало”, биће уприличена светковина на једном од чикашких универзитета. Припрема се велико саветовање наших инжењера и ИТ стручњака у овом граду, под председавањем проф. др Бранка Ковачевића, на којем би требало да се успостави сарадња на конкретним пројектима стручњака нашег порекла из САД и Србије.

На Бледу у Словенији биће постављена реплика споменика Михајла Пупина из Идвора. Очекује се да сви ови скупови, према речима нашег саговорника, буду под високим покровитељством председника Србије Томислава Николића.

– Узгред, Македонија је на највишем државном нивоу обележила 160. годишњицу рођења нашег научника, а појавио се покрет који покушава да докаже да је Михајло Пупин пореклом Македонац. Чак и Албанци имају амбицију да докажу да је био њихов – наглашава Влајковић.

– Михајло Пупин је почасни грађанин Бледа, што не треба да чуди ако се зна да је после Првог светског рата, као познати научник и јавна личност, учествовао на Париској мировној конференцији, на којој су исцртаване границе будуће Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Будући да је познавао тадашњег председника САД Вудроа Вилсона, упутио му је меморандум 19. априла 1919: тако је Блед с Триглавом остао у Словенији, Далмација и Истра нису припојене Италији, а Румунија није добила део и Бугарска све до Скопља, иако су то тражиле – додаје наш саговорник.

С. Берић

Мајчине речи

Целог живота памтио је речи своје мајке које наводи у аутобиографском делу „Са пашњака до научењака”: „Дете моје, ако желиш да пођеш у свет, о коме си толико слушао на нашим поселима, мораш имати још један пар очију – очи за читање и писање. У свету има много чега о чему не можеш сазнати ако не умеш да читаш и пишеш. Знање, то су златне лествице преко којих се иде у небеса; знање је светлост која осветљава наш пут кроз живот и води нас у живот будућности пун вечне славе.”

Почасти и признања

- Михајло Пупин био је:
- председник Института радио-инжењера САД
- председник Америчког института инжењера електротехнике
- председник Америчког друштва за унапређење науке
- председник Њујоршке академије наука
- члан Српске академије наука
- члан Америчке академије наука
- члан Америчког математичког друштва
- члан Америчког филозофског друштва
- члан Америчког физичког друштва

данас користе принцип рада заснован на овом проналаску Михајла Пупина, који омогућује пренос вишеструко већег обима информација кроз већ положене прекоокеанске оптичке каблове.”

За неколико година обрео се међу најистакнутијим људима своје струке и стекао углед. Од 1884. до 1924. патентирао је 24 проналаска, а готово сви су били из телеграфије, телефоније и радио-технике. За све што је постигао почела су да пристижу престижна признања.

Осим аутобиографије „Са пашњака до научењака”, која је у САД постала школско штиво, објавио је научно-стручно дело „Електромагнетна теорија” и две књиге, „Нова реформација” и „Романса машина”, у којима је изнео виђење настанка науке о електрицитету и развоја друштва под утицајем технике. Приредио је, поврх тога, књигу о споменицима Лужних Словена.

Свом пријатељу, председнику САД Вудроу Вилсону, упутио је меморандум 19. априла 1919, у пресудним данима кад су се прекрајале границе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тако су будућу Југославију остали део Баната, Блед и бледски троугао с Триглавом, део Далмације, Међумурје и Барања.

„У родну земљу долазио је шест пута: три пута када је боравио на студијама у Европи, једанпут кад

је склопио уговор са „Сименсом” за откуп патента „пупинизације” и два пута после Првог светског рата”, набраја академик Александар Маринчић.

Злехуди хир историје, најалост, није мимоишао ни Михајла Идворског Пупина, једног од четири стуба будућег „Српског пантеона”. Можда је нека невидљива рука то уписала у судбину свих великана који су задужили и властити народ и свеколико човечанство?

Први Србин члан Америчке академије наука и први добитник Пулицерове награде нашег рода морао је знати, у то не бисмо смели сумњати, за поруку Исуса Назарећанина Назарећанима: „Нико није пророк у своме селу”. Не жалећи ни труда, ни новца, Михајло Пупин штедро је помагао свој српски род, из чијег сећања, по свему судећи, полагамо ишчежава. Управо се навршава 160 година откако се родио у Идвору, који је својем имену и презимену дописао, а ниједна светковина у његову част још није уприличена.

„Заборав је несравњиво спаноноснија човекова способност него сећање”, записала је прва Српкиња која је докторирала (филозофија) на Универзитету у Београду, Ксенија Атанасијевић, уз Исидору Секулић и Аницу Савић-Ребац сматрана „најчувенијом српском женом”.

Станко Стојиљковић

probotanic POTRAŽITE U APOTEKAMA I PRODAVNICAMA ZDRAVE HRANE.

Naručite na tel. 011/3807-535, 3821-567 ili preko www.baltikjunior.com; Baltik Junior doo, Beograd.

PREMIUM ORGANSKO ULJE OD DIVLJEG ORIGANA

- delotvornije i od najjačih antibiotika
- efikasno ubija preko 30 vrsta mikroorganizama
- sjajna prevencija gripu i prehladi

DIVLJI ORIGANO USPEŠNO ELIMINIŠE: EŠERIHJU KOLI, KANDIDU, STAFILOKOKE, GRIP, ENTEROKOKE, SALMONELU, PROTEUS MIRABILIS...

PREMIUM ORGANSKO ULJE OD CRNOG KUMINA

HLADNO CEDJENO SISTEMSKO ULJE ŠIROKOG SPEKTRA

- Snižava visok krvni pritisak
- Snižava nivo holesterola
- Snižava nivo šećera u krvi
- Odlično protiv polenskih alergija
- Usporava razmnožavanje ćelija kancera

ZA BESPLATNE KONSULTACIJE SA NAŠIM LEKAROM POZOVITE 011/3821-566 SVAKIM RADNIM DANOM OD 09-12h
Prodaja: Baltik Junior doo, Tel; 011/3807-535; 3821-567. Za listu distributera u MAK, CG i BiH posetite www.probotanic.com